

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ ที่มีต่อการคิดแบบอเนกนัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น
2. การเลือกตัวอย่างประชากร
3. การสร้างแผนการสอน
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

เป็นการค้นคว้าหาข้อมูลสำหรับการวิจัย มีลำดับขั้นดังนี้

1. ศึกษา รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาการคิดแบบอเนกนัย

2. ศึกษากระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของ ชาลครอส (Shallcross, 1981)

การเลือกตัวอย่างประชากร

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2537 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน 294 คน โดยมีคุณสมบัติของโรงเรียน ดังนี้

1. เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนประมาณ 1,680 คน
2. เป็นโรงเรียนที่สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตแยกเป็นรายวิชาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6
3. เป็นโรงเรียนที่มีนโยบายส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และส่งเสริมการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ เช่น จัดโครงการโครงการงานวิทยาศาสตร์
4. เป็นโรงเรียนที่มีการจัดนักเรียนแบบคละกันระหว่างเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน
5. เป็นโรงเรียนที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นความสำคัญ และให้การสนับสนุนการศึกษาของนักเรียน
6. เป็นโรงเรียนที่ผู้บริหาร คณะครูและผู้ปกครอง เห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือในการวิจัย

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2537 ของโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 36 คน รวมเป็น 72 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างประชากรตามเกณฑ์ โดยพิจารณาจากห้องที่มีจำนวนนักเรียนเท่ากัน และมีจำนวนนักเรียนชายและหญิงใกล้เคียงกันได้ 3 ห้องเรียน จากทั้งหมด 7 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/5 6/6 และ 6/7
2. ทดสอบการคิดแบบอเนกนัยของนักเรียนทั้ง 3 ห้อง โดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการคิดแบบอเนกนัยของนักเรียนทั้ง 3 ห้อง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการคิดแบบอเนกนัยของนักเรียน
ทั้ง 3 ห้อง

ห้อง	N	การคิดแบบอเนกนัย	
		$\bar{x}$	S.D.
6/5	36	90.93	35.53
6/6	36	96.33	33.04
6/7	36	93.69	32.71

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดแบบอเนกนัยทั้ง 3 ห้อง ใกล้เคียงกัน

4. ผู้วิจัยเลือกห้องเรียน 2 ห้อง ที่มีคะแนนการคิดแบบอเนกนัยใกล้เคียงกันมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/6 และ 6/7 จากนั้นทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนการคิดแบบอเนกนัยตามองค์ประกอบแต่ละด้านของทั้ง 2 ห้อง ด้วยการทดสอบค่า t (t -test) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติทดสอบของคะแนนการคิดแบบอเนกนัยตามองค์ประกอบแต่ละด้าน ก่อนการทดลองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/6 และ 6/7

การคิดแบบอเนกนัย	ห้อง 6/6		ห้อง 6/7		t
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
องค์ประกอบ					
1. ด้านความคล่องในการคิด	35.50	11.41	30.83	8.37	1.98
2. ด้านความคิดยืดหยุ่น	25.61	6.45	23.44	5.28	1.56
3. ด้านความคิดริเริ่ม	35.22	16.86	39.42	20.05	-0.82
การคิดแบบอเนกนัยรวม	96.33	33.04	93.69	32.71	0.32

* $p < .01$

จากตารางที่ 2 แสดงว่า คะแนนการคิดแบบอเนกนัยตามองค์ประกอบแต่ละด้านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/6 และ 6/7 ไม่แตกต่างกันที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข)

5. ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลากได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/6 เป็นกลุ่มทดลองเรียนด้วยแผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/7 เป็นกลุ่มควบคุมเรียนด้วยแผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติ

การสร้างแผนการสอน

แผนการสอนที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์เรื่อง แสง และแรงดัน จำนวน 12 แผน แต่ละแผนใช้เวลาสอน 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 24 คาบ
2. แผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติเรื่อง แสง และแรงดัน จำนวน 12 แผน แต่ละแผนใช้เวลาสอน 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 24 คาบ

รายละเอียดของการสร้างแผนการสอน มีดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร คู่มือ หนังสือแบบเรียน และแผนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง แสง และแรงดัน
2. ศึกษากระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของ แชลครอส
3. สร้างแผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ และแผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติ อย่างละ 12 แผน

3.1 แผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์แต่ละแผนประกอบด้วย

- 3.1.1 ความคิดรวบยอด
- 3.1.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 3.1.3 เนื้อหาวิชา
- 3.1.4 กิจกรรมการเรียนการสอน แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่ปัญหา

ขั้นที่ 2 เตรียมข้อมูล

- ขั้นที่ 3 คิดแก้ปัญหาแบบอเนกนัย
- ขั้นที่ 4 ประเมินเลือกวิธีการแก้ปัญหา
- ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติ
- ขั้นที่ 6 สรุปผล

3.1.5 สื่อการสอน

3.1.6 การประเมินผล

3.2 แผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติแต่ละแผนประกอบด้วย

3.2.1 ความคิดรวบยอด

3.2.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

3.2.3 เนื้อหาวิชา

3.2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 ชี้นำอภิปรายก่อนทดลอง

ขั้นที่ 3 ชี้นำทดลอง

ขั้นที่ 4 ชี้นำอภิปรายหลังทดลอง

3.2.5 สื่อการสอน

3.2.6 การประเมินผล

3.3 นำแผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ และแผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณา และให้คำแนะนำเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำแผนการสอนทั้ง 2 แบบ อย่างละ 3 แผน ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวนกลุ่มละ 40 คน เพื่อดูความเหมาะสมในด้านของการจัดกิจกรรม ระยะเวลา แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากร

เปรียบเทียบการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ กับการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติ

การสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์	การสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติ
<p>1. <u>ขั้นนำเข้าสู่ปัญหา</u> ครูจัดกิจกรรม เช่น ทบทวนความรู้เดิม สนทนาซักถาม สำนิด ฯลฯ เพื่อให้ นักเรียนสนใจ และพร้อมที่จะเรียน</p> <p>2. <u>ขั้นเตรียมข้อมูล</u> 2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน 2.2 นักเรียนเลือกประธาน และ เลขานุการกลุ่ม 2.3 นักเรียนแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น จาก ตำรา เอกสาร สไลด์ หรือวีดิทัศน์</p> <p>3. <u>ขั้นคิดแก้ปัญหาแบบอเนกนัย</u> นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมสมอง เพื่อตอบคำถามแต่ละข้อ ให้ได้คำตอบหลายๆ คำตอบ และช่วยกันออกแบบการทดลองให้ได้มากที่สุด</p> <p>4. <u>ขั้นประเมินเลือกวิธีการแก้ปัญหา</u> นักเรียนแต่ละกลุ่มประเมิน เลือกวิธีการทดลองที่เหมาะสมที่สุดตามเกณฑ์ที่กำหนดให้</p> <p>5. <u>ขั้นลงมือปฏิบัติ</u> นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผน และดำเนินการทดลอง และบันทึกผลการทดลอง</p> <p>6. <u>ขั้นสรุปผล</u> ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย เพื่อนำผลที่ได้จากการทดลอง มาสรุปเป็นความรู้ใหม่</p>	<p>1. <u>ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน</u> ครูจัดกิจกรรม เช่น ทบทวนความรู้เดิม สนทนาซักถาม สำนิด ฯลฯ เพื่อให้ นักเรียนสนใจ และพร้อมที่จะเรียน</p> <p>2. <u>ขั้นอภิปรายก่อนการทดลอง</u> 2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน 2.2 นักเรียนเลือกประธาน และ เลขานุการกลุ่ม 2.3 ครูตั้งปัญหาให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและตอบคำถาม 2.4 ครูแนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง และอธิบายวิธีทดลอง</p> <p>3. <u>ขั้นทดลอง</u> นักเรียนในกลุ่มช่วยกันทดลองตามที่ครูกำหนดให้ และบันทึกผลการทดลอง</p> <p>4. <u>ขั้นอภิปรายผลหลังการทดลอง</u> ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย เพื่อนำผลที่ได้จากการทดลอง มาสรุปเป็นความรู้ใหม่</p>

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบการคิดแบบอเนกนัย โดยดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ของ ทอร์แรนซ์ (Torrance, 1973)
2. สร้างแบบทดสอบการคิดแบบอเนกนัย โดยอาศัยแนวทางจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ของ ทอร์แรนซ์ ฉบับที่เป็นแบบทดสอบทางภาษา (Verbal tasks) โดยอิงเนื้อหาวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยกิจกรรม 7 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 "การตั้งคำถาม"

ให้นักเรียนพิจารณาจากภาพที่กำหนดให้ แล้วตั้งคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพให้ได้มากที่สุด

กิจกรรมที่ 2 "การเดาสาเหตุ"

ให้นักเรียนเดาสาเหตุของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพจากกิจกรรมที่ 1 ซึ่งสาเหตุนั้นอาจเกิดขึ้น ก่อนหน้าเหตุการณ์นั้นไม่นาน หรือเกิดขึ้นมานานแล้ว ให้ได้มากที่สุด

กิจกรรมที่ 3 "การเดาผลที่เกิดขึ้น"

ให้นักเรียนเดาผลที่อาจเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ในภาพจากกิจกรรมที่ 1 ซึ่งอาจเป็นผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตระยะยาวก็ได้ เขียนให้ได้มากที่สุด

กิจกรรมที่ 4 "การบอกประโยชน์ของสิ่งของ"

ให้นักเรียนบอกถึงประโยชน์ หรือการนำไปใช้ประโยชน์ของสิ่งที่กำหนดให้ได้มากที่สุด

กิจกรรมที่ 5 "การตัดแปลง"

ให้นักเรียนเขียนอุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้แทนอุปกรณ์ที่กำหนด ให้มากที่สุด

กิจกรรมที่ 6 "การทดลอง"

ให้นักเรียนเขียนชื่อเรื่องการทดลองและอธิบายวิธีการทดลองย่อๆ เกี่ยวกับเรื่อง แสง และแรงดัน ให้มากที่สุด จากอุปกรณ์ที่กำหนดให้

กิจกรรมที่ 7 "การจินตนาการ"

ให้นักเรียนเขียนสิ่งที่คิดหรือเดาว่า อะไรจะเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่เป็นไปไม่ได้ที่กำหนดให้

แบบทดสอบแต่ละกิจกรรมใช้เวลา 7 นาที รวมเวลาทดสอบประมาณ 60 นาที โดย
ก่อนทดสอบให้มีเวลาเพื่ออธิบายคำสั่ง และเปิดโอกาสให้ซักถาม

เกณฑ์การให้คะแนน การให้คะแนนการคิดแบบอเนกนัย ของ แบบทดสอบทั้ง 7
กิจกรรม มีวิธีการเหมือนกัน คือ แต่ละกิจกรรมจะตรวจให้คะแนน 3 ด้าน ดังนี้

- ก. คะแนนความคล่องในการคิด หมายถึง คะแนนที่ได้จากคำตอบตาม
เงื่อนไขของ คำถาม คำตอบละ 1 คะแนน
- ข. คะแนนความยืดหยุ่นในการคิด หมายถึง คะแนนที่ได้จากการจัดกลุ่ม
คำตอบของนักเรียนแต่ละคน ตามวิธีคิดที่แตกต่างกัน แล้วให้คำตอบ
กลุ่มละ 1 คะแนน ส่วนคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่ม จะได้คะแนนคำตอบละ
1 คะแนน
- ค. คะแนนความคิดริเริ่ม หมายถึง คะแนนที่ได้จากการคิดคำตอบที่แตกต่าง
ไปจากคนอื่น เกณฑ์ในการตัดสินว่า คำตอบใดเป็นคำตอบที่จัดว่าเป็น
ความคิดริเริ่มนั้น ผู้วิจัยจะบันทึกคำตอบของแต่ละข้อของนักเรียนทั้งหมด
แล้วหาค่าความถี่ของคำตอบแต่ละคำตอบโดยให้คะแนน ดังนี้

คำตอบที่มีความถี่เกิน 5 ขึ้นไป ได้ 0 คะแนน

คำตอบที่มีความถี่เป็น 5 ได้ 1 คะแนน

คำตอบที่มีความถี่เป็น 4 ได้ 2 คะแนน

คำตอบที่มีความถี่เป็น 3 ได้ 3 คะแนน

คำตอบที่มีความถี่เป็น 2 ได้ 4 คะแนน

คำตอบที่มีความถี่เป็น 1 ได้ 5 คะแนน

(เกณฑ์การให้คะแนนความคิดริเริ่มของ ทศนีย์ พฤกษ์ชลสาร, 2517)

คะแนนการคิดแบบอเนกนัยแต่ละกิจกรรมของนักเรียน หาได้จากผลรวมของคะแนน
ความคล่องในการคิด คะแนนความยืดหยุ่นในการคิด และคะแนนความคิดริเริ่ม และการให้
คะแนนการคิดแบบอเนกนัยของนักเรียนแต่ละคน หาได้จากผลรวมของคะแนนการคิดแบบอเนกนัย
ทั้ง 7 กิจกรรม

3. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (try out) ครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน 6 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของภาษา และแนวการตอบแบบทดสอบนี้

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบจากการทดลองใช้ครั้งที่ 1 จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความตรงของแบบทดสอบว่า สามารถใช้วัดการคิดแบบอเนกนัยของนักเรียนได้หรือไม่

5. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (try out) ครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน 10 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อพิจารณาแนวการตอบ การตรวจให้คะแนน และกำหนดเวลาที่เหมาะสม

7. ปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบ โดยอาศัยการทดลองสอบครั้งที่ 2

8. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองสอบ (try out) ครั้งที่ 3 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) จำนวน 40 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบทดสอบการคิดแบบอเนกนัย โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบฮอยท์ (Hoyt's analysis of variance) หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ โดยทดสอบสมมติฐาน $F = \frac{MS_p}{MS_e}$

และหาความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของคะแนนของแต่ละบุคคล โดยใช้สูตรของ Johnson Palmer (อ้างถึงในประคอง กรรณสูต, 2535) ผลจากการคำนวณค่าสถิติปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงของแบบทดสอบเท่ากับ 0.77 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของคะแนนของแต่ละบุคคลเป็น 15.67 หน่วยคะแนน และโดยเฉลี่ยแบบทดสอบสามารถจำแนกบุคคลได้อย่างมีนัยสำคัญ ณ ระดับ .01 (รายละเอียดแสดงในภาคผนวก ข)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทดสอบการคิดแบบอเนกนัยของนักเรียนกลุ่มทดลองเรียนด้วยแผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ และกลุ่มควบคุมเรียนด้วยแผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติก่อนการทดลองสอน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบการคิดแบบอเนกนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. ดำเนินการทดลองสอนกลุ่มทดลองโดยใช้แผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ และกลุ่มควบคุมโดยใช้แผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเองทั้ง 2 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มสอนสัปดาห์ละ 4 วัน วันละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที รวมเวลาดทดลองสอน 6 สัปดาห์
3. ทดสอบการคิดแบบอเนกนัย หลังการทดลองสอน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิม ทั้ง 2 กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนการคิดแบบอเนกนัยตามองค์ประกอบแต่ละด้าน หลังการทดลองระหว่าง นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ กับนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test)
2. เปรียบเทียบคะแนนการคิดแบบอเนกนัยตามองค์ประกอบแต่ละด้าน ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการสอนวิทยาศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test)
3. เปรียบเทียบคะแนนการคิดแบบอเนกนัยตามองค์ประกอบแต่ละด้าน ก่อนและหลังการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการสอนวิทยาศาสตร์แบบปกติ โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตร

$$\text{เมื่อ } \bar{X} = \frac{\Sigma X}{N} \quad (\text{ประคอง กรรณสูต, 2535})$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\Sigma X = \text{ผลรวมของคะแนน}$$

$$N = \text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด}$$

1.2 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S = \sqrt{\frac{N \Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}}$$

(ประคอง กรรณสูต, 2535)

$$\text{เมื่อ } S = \text{ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$\Sigma X = \text{ผลรวมของคะแนน}$$

$$N = \text{จำนวนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$\Sigma X^2 = \text{ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง}$$

1.3 หาค่าความแปรปรวนของข้อมูล

$$\text{สูตร } S^2 = (S)^2 \quad (\text{ประคอง กรรณสูต, 2535})$$

$$S^2 = \text{ความแปรปรวน}$$

$$S = \text{ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน}$$

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบการคิดแบบอเนกนัย

2.1 หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบฮอยท์ (Hoyt's analysis of variance)

$$\text{สูตร } r_{tt} = 1 - \frac{S_e^2}{S_p^2} \quad (\text{ประคอง กรรณสูตร, 2535})$$

r_{tt} = สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบทดสอบ

S_e^2 = ความแปรปรวนคลาดเคลื่อน

S_p^2 = ความแปรปรวนระหว่างบุคคล

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ

สมมติฐาน H_0 = ไม่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล

$$F_{df} = \frac{MS_p}{MS_e} \quad (\text{ประคอง กรรณสูตร, 2535})$$

F = นัยสำคัญทางสถิติที่ทดสอบอำนาจจำแนกบุคคล

df = ชั้นแห่งความอิสระระหว่างบุคคล, ความคลาดเคลื่อน

MS_p = ความแปรปรวนของคะแนนระหว่างบุคคล

MS_e = ความแปรปรวนคลาดเคลื่อน

2.3 หาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของคะแนนแต่ละบุคคล

(standard error of measurement of an individual score = SE) โดยใช้สูตรของ Johnson Palmer

$$\text{สูตร } SE = \sqrt{\frac{SS \text{ ของส่วนที่เหลือ}}{df \text{ ระหว่างบุคคล}}} \quad (\text{ประคอง กรรณสูตร, 2535})$$

ตารางสรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ Hoyt

แหล่งความแปรปรวน (sources of variation)	ขั้นแห่งความอิสระ (df=degree of freedom)	กำลังสอง (SS) (sum of squares)	ความแปรปรวน $MS = S^2 = SS/df$
ระหว่างบุคคล (between individuals)	จำนวนผู้เข้าสอบ-1 $(N_p - 1)$	$SS_p = \frac{\sum X_p^2}{N_i} - \frac{(\sum X_t)^2}{N}$	$MS_p = S_p^2 = \frac{SS_p}{(N_p - 1)}$
ระหว่างข้อ (between item)	จำนวนข้อสอบ-1 $(N_i - 1)$	$SS_i = \frac{\sum X_i^2}{N_p} - \frac{(\sum X_t)^2}{N}$	$MS_i = S_i^2 = \frac{SS_i}{(N_i - 1)}$
ส่วนที่เหลือ (residual) หรือความคลาดเคลื่อน (error)	$(N-1) - (N_p - 1) - (N_i - 1)$	$SS_e = SS_t - SS_p - SS_i$	$MS_e = S_e^2 = \frac{SS_e}{(N-1) - (N_p - 1) - (N_i - 1)}$
ทั้งหมด (total)	จำนวนข้อมูล ทั้งหมด-1 $(N-1)$	$SS_t = \frac{\sum X_t^2}{N} - \frac{(\sum X_t)^2}{N}$	

จากตาราง เมื่อ

X_p = คะแนนของนักเรียนแต่ละคน

X_i = คะแนนรวมของแต่ละข้อที่นักเรียนทุกคนได้รับ

X_t = คะแนนแต่ละข้อของนักเรียนแต่ละคน

N = จำนวนคะแนนทั้งหมดทุกรายการ คือ ผลคูณระหว่างจำนวนข้อสอบ (N_1)
กับจำนวนผู้เข้าสอบ (N_p)

ΣX_t = ผลบวกของคะแนนแต่ละข้อที่แต่ละคนได้รับ ($X_p = X_1$)

ΣX_t^2 = ผลบวกของกำลังสองของคะแนนแต่ละข้อที่แต่ละคนได้รับ

ΣX_p^2 = ผลบวกของกำลังสองของคะแนนที่แต่ละคนได้รับ

ΣX_1^2 = ผลบวกของกำลังสองของคะแนนรวมของแต่ละข้อที่ทุกคนได้รับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความมีนัยสำคัญของคะแนนระหว่าง 2 กลุ่ม

3.1 ทดสอบความแปรปรวนของประชากร 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่า เอฟ (F-test)

$$\text{สูตร} \quad F = \frac{S_1^2}{S_2^2} \quad (\text{ประกอบ กรรณสูตร, 2535})$$

$$df = (N_1 - 1, N_2 - 1)$$

S_1^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนของนักเรียนในกลุ่มที่มีค่ามาก

S_2^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนของนักเรียนในกลุ่มที่มีค่าน้อย

N_1 = จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่มีค่าความแปรปรวนมาก

N_2 = จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่มีค่าความแปรปรวนน้อย

3.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนการคิดแบบอเนกนัย ก่อนการทดลองระหว่าง 2 กลุ่ม โดยการทดสอบค่า ที (t-test) จากสูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{\Sigma X_1^2 + \Sigma X_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \cdot \left(\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right)}} \quad (\text{ประกอบ กรรณสูตร, 2535})$$

เมื่อ

$$\sigma_1^2 = \sigma_2^2$$

$$X_1 = \text{ค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1}$$

$$X_2 = \text{ค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2}$$

$$\Sigma X_1^2 = \text{ผลรวมกำลังสองของผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละตัว กับ}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1}$$

$$\Sigma X_2^2 = \text{ผลรวมกำลังสองของผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละตัว กับ}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ยของคะแนนของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2}$$

$$N_1 = \text{จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1}$$

$$N_2 = \text{จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2}$$

$$df = N_1 + N_2 - 2$$

3.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่างของคะแนนการคิดแบบอเนกนัย ก่อนและหลังการทดลองของแต่ละกลุ่ม โดยการทดสอบค่า t (t-test) จากสูตร

$$t = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N \Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N - 1}}} \quad (\text{ประคอง กรรณสูต, 2535})$$

ΣD = ผลรวมของผลต่างของคะแนนทดสอบก่อนการเรียน และ
หลังการเรียน

ΣD^2 = ผลรวมของกำลังสองของผลต่างของคะแนนทดสอบก่อนการเรียน
และหลังการเรียน

N = จำนวนนักเรียนในกลุ่ม

$df = N - 1$